

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

ΚΛΑΔΟΣ ΠΕ 02 ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ

ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Τα Πανεπιστημιακά Φροντιστήρια Κολλίντζα προετοιμάζοντας σε πραγματικά ολιγομελείς ομάδες τους υποψήφιους Εκπαιδευτικούς για τον επικείμενο διαγωνισμό τους, με καταξιωμένους εισηγητές και στοχεύοντας στην όσο το δυνατό πληρέστερη προετοιμασία τους, παραθέτουν ορισμένες χρήσιμες συμβουλές για τη μετάφραση του αγνώστου κειμένου.

Η μετάφραση των κειμένων αποτελεί πάντα το πρώτο βήμα για την κατανόησή του και γι' αυτό ορθώς ζητείται στις εξετάσεις. Το πρώτο ερώτημα που τίθεται είναι το κατά πόσον ο νεοελληνικός λόγος δύναται να αποδώσει πιστά τα νοήματα του αρχαιοελληνικού λόγου, ο οποίος διαφέρει αρκετά σε δομή. Η απάντηση είναι: σε πολύ μεγάλο βαθμό. Η Νεοελληνική γλώσσα δεν διαφέρει παρασάγγες από τον Αρχαίο, έχει κρατήσει πλείστα στοιχεία και οι διαφορές που εντοπίζονται, όταν αποπειράται κανείς να προβεί στη μετάφραση, εύκολα εξομαλύνονται. Το σημαντικό είναι να κατανοήσουμε ότι μία κατά λέξη μετάφραση ούτε εφικτή είναι, ούτε πρέπει να επιδιώκεται. Πρώτος στόχος μας είναι να επικρατήσει η λογική πως η μετάφραση στο νεοελληνικό λόγο πρέπει να διέπεται από μία προσεγγιστική λογική κι όχι από μία αυτοματοποιημένη – μηχανιστική στάση. Ας αναφέρουμε το παρακάτω παράδειγμα: Πολλήν μοι ἀπορίαν παρέχει ὁ ἀγών οὔτοςί, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὅταν ἐνθυμηθῶ ὅτι, ἐὰν ἐγὼ μὲν μὴ νῦν εἶπω, οὐ μόνον ἐγὼ ἀλλὰ καὶ ὁ πατήρ δόξει ἄδικος εἶναι καὶ τῶν ὄντων ἀπάντων στερήσομαι. Ἄν δοκιμάσουμε να κάνουμε μία μετάφραση με βάση την ακολουθία λέξεων στο αρχαίο κείμενο, θα δημιουργήσουμε κάτι που δεν θα ταιριάζει μορφολογικά στο νεοελληνικό λόγο: «Πολλή σε μένα απορία παρέχει ο δικαστικός αγώνας αυτός εδώ, άνδρες δικαστές, όταν ενθυμηθώ ότι, αν εγώ βέβαια δεν τώρα μιλήσω, όχι μόνο εγώ αλλά και ο πατέρας θα φανεί άδικος ότι είναι και αυτά που υπάρχουν όλα θα στερηθώ». Είναι προφανές ότι υπάρχουν σημαντικά προβλήματα δομής σε μία τέτοια μετά-

φραση. Οπότε, πρέπει να μορφοποιηθεί η δομή με τέτοιο τρόπο ώστε να μη ξενίζει τον αναγνώστη (όποιος κι αν είναι αυτός): «Σε μεγάλη αμηχανία με βάζει αυτή εδώ η δίκη, κύριοι δικαστές, όταν σκεφτώ ότι, αν βέβαια εγώ δε μιλήσω τώρα σωστά, όχι μόνον εγώ αλλά και ο πατέρας μου θα φανεί ότι είναι άδικος και όλα τα υπάρχοντά μου θα στερηθώ». Στη μετάφραση αυτή, ο νεοελληνικός λόγος είναι ομαλός, δίχως προβλήματα στη δομή. Αν παρατηρήσει κανείς, θα δει πως πολλές λέξεις άλλαξαν, άλλες προστέθηκαν ώστε η μετάφραση να απεικονίζει τόσο την ορολογία της εποχής μας (πχ: σήμερα δεν λέμε δικαστικός αγώνας αλλά δίκη, ούτε αποκαλούμε τους δικαστές, άνδρες δικαστές αλλά (αξιότιμοι) κύριοι δικαστές) όσο και το νόημα του κειμένου (πχ: προσθέσαμε τη γενική προσωπική «μου» στη λέξη πατέρας, διότι προφανώς ο ομιλών στον πατέρα του αναφέρεται και σήμερα χρησιμοποιείται πολύ συχνά η γενική αυτή. Επίσης, η μετοχή «όντων» μεταφράστηκε ως «υπάρχοντα», διότι αυτό είναι το νόημα της λέξης, η περιουσία αλλιώς. Κι εδώ επίσης προσθέσαμε μία γενική κτητική «μου» που απεικονίζει ακόμη καλύτερα το νόημα).

ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εἰ γὰρ τις ὑμῶν ἐξετάσαι βούλεται τί ποτ' ἐστὶ τὸ αἴτιον καὶ τὸ ποιοῦν τὴν βουλήν σουλλέγεσθαι, τὸν δῆμον εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβαίνειν, τὰ δικαστήρια πληροῦσθαι, τὰς ἑνας ἀρχὰς ταῖς νέαις ἐκούσας ὑπεξίεναι, καὶ πάντα δι' ὧν ἡ πόλις οἰκεῖται καὶ σώζεται γίνεσθαι, τοὺς νόμους εὐρήσει καὶ τὸ τούτοις ἅπαντας πείθεσθαι, ἐπεὶ λυθέντων γε τούτων, καὶ ἐκάστῳ δοθείσης ἐξουσίας ὅ, τι θβούλεται ποιεῖν οὐ μόνον ἡ πολιτεία οἴχεται, ἀλλ' οὐδ' ὁ βίος ἡμῶν τοῦ τῶν θηρίων οὐδὲν ἂν διενέγκαι... ἐπειδὴ τοίνυν οἱ νόμοι μετὰ τοὺς θεοὺς ὁμολογοῦνται σώζειν τὴν πόλιν δεῖ πάντας ὑμᾶς τὸν αὐτὸν τρόπον τὸν μὲν πειθόμενον τούτοις ὡς φέροντα τὴν τῆς σωτηρίας φορὰν πλήρη τῆ πατριδὶ τιμᾶν καὶ ἐπαινεῖν, τὸν δ' ἀπειθοῦντα κολάζειν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤ' ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ Α, 20 - 21

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ – ΣΗΜΑΣΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ

ἑνας< ἕνος – η – ον: Ο ανήκων στο παρελθόν έτος, ο παλαιός (σε σύγκριση με το νέος)

οἴχεται: πεθαίνει (συνώνυμο του θνήσκω), καταστρέφεται.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το κείμενο
2. εὐρήσει, ποιεῖν: Να βρεθούν τα αντικείμενά τους, να χαρακτηριστούν και να βρεθεί αν το ρήμα είναι μονόπτωτο ή δίπτωτο.

εὐρήσει:

ποιεῖν:

3. Να γίνει χρονική αντικατάσταση στα κάτωθι ρήματα: ἀναβαίνειν, ὑπεξίεναι, διενέγκαι

Ενεστώτας			
-----------	--	--	--

Παρατατικός			
Μέλλοντας			
Αόριστος			
Παρακείμενος			
Υπερσυντέλικος			

4. «λυθέντων γε τούτων». Η μετοχή που συναντάται είναι υποθετική. Να βρείτε την απόδοση (ή τις αποδόσεις) του υποθετικού λόγου που υποκρύπτεται, να βρεθεί το είδος του καθενός υποθετικού λόγου και να μεταφερθεί στο Στ' Είδος (Αόριστη Επανάληψη στο παρελθόν)

5. Να βρείτε τη συντακτική σημασία των παρακάτω λέξεων: έκούσας, πληροῦσθαι, δοθείσης

Λύσεις ασκήσεων

1. Διότι, αν κάποιος θέλει να εξετάσει ποια είναι η αιτία και αυτό που κάνει τη βουλή να συνεχεται, το λαό να ανεβαίνει στην εκκλησία, τα δικαστήρια να γεμίζουν, τις παλιές εξουσίες (αρχές) να υποχωρούν με τη θέλησή τους στις νέες και να συμβαίνουν όλα αυτά, εξαιτίας των οποίων η πόλη κατοικείται και σώζεται, τους νόμους θα βρει και το να υπακούουν όλοι σ' αυτούς, διότι αν καταλυθούν αυτοί (ενν: οι νόμοι) και δοθεί εξουσία στον καθένα να κάνει ό, τι θέλει, όχι μόνο η πολιτεία καταστρέφεται, αλλά και η ζωή μας καθόλου δεν θα διέφερε απ' αυτή των θηρίων. Επειδή λοιπόν οι νόμοι μετά τους θεούς κατά γενική ομολογία σώζουν την πόλη, πρέπει όλοι εσείς με τον ίδιο τρόπο, αυτόν που πείθεται σ' αυτούς σαν να οδηγεί στην πλήρη σωτηρία της πατρίδας να τον τιμάτε και να τον επαινείτε, αυτόν δε που απειθεί (δεν πείθεται) να τον τιμωρείτε.

2. **εύρησει:** νόμους, τὸ πείθεσθαι. Το ρήμα είναι μονόπτωτο

ποιεῖν: ὄ, τι βούλεται. Η δευτερεύουσα αναφορική, αντικείμενο στο απαρέμφατο. Το ρήμα επίσης μονόπτωτο.

3.

Ενς.	ἀναβαίνειν	ὑπεξίεναι	διαφέροι
Πρτ.	-	-	-
Μέλ.	ἀναβήσεσθαι	ὑπεξίεναι	Διοίσοι
Αόρ.	ἀναβήναι	ὑπεξελεθεῖν	διενέγκαι
Πρκ.	ἀναβεβηκέναι	ὑπεξεληλυθέναι	διενηνοχῶς εἶη
Υπρ.	-	-	

4. Η μετοχή έχει δύο αποδόσεις. Η πρώτη είναι: «ἡ πολιτεία οἴχεται». Η δεύτερη είναι: ἂν διενέγκαι. Στην πρώτη περίπτωση ο υποθετικός λόγος αναλύεται ως εξής: ἐὰν λυθῶσι, οἴχεται. Είναι το 4^ο είδος (Αόριστη Επανάληψη στο παρόν και μέλλον, διότι ο Δημοσθένης εκφράζει εδώ μία άποψη εν είδει αποφθέγματος). Στην δεύτερη περίπτωση ο υποθετικός λόγος αναλύεται ως εξής: εἰ λυθεῖεν, ἂν διενέγκαι. Είναι το 5^ο είδος (Απλή σκέψη του λέγοντος, διότι ο Δημοσθένης εκφράζει πλέον μία προσωπική άποψη, αφού πολλοί ακροατές του πιθανόν θα έκριναν υπερβολική μία τέτοια υπόθεση πως αν οι νόμοι καταλυθούν, οι άνθρωποι θα καταντήσουν θηρία). Οι μετατροπές είναι οι παρακάτω:

Εἰ λυθεῖεν, ὄχετο

Εἰ λυθεῖεν, διέφερε

5. έκούσας: Επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου

πληροῦσθαι: Αντικείμενο της μετοχής «ποιούν», τελικό απαρέμφατο

δοθείσης: Γενική απόλυτος υποθετική μετοχή, υποκείμενό του το «έξουσίας», συνδέεται παρατακτικά μέσω του «καί» με τη μετοχή «λυθέντων»

Τα παρακάτω θέματα και συμβουλές προέρχονται από το βιβλίο «Εκλεκτά θέματα Αρχαίου Λόγου» "εκδόσεων Γρηγόρη" του συνεργάτη των **πανεπιστημιακών φροντιστηρίων "ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ"** κ. **Δημητρίου Γκίκα, συγγραφέα Φιλολόγου, Μ.Α Φιλοσοφίας.**